

184. SZÁM

HITKÖZSÉGI HÍRADÓ

NEM AZ A ZSIDÓ, AKINEK A SZÜLEI AZOK VOLTAK, HANEM AKINEK A GYERMEKE IS AZ LESZ! (Simon Peres)

Nagyünnepi meghívó

A Komáromi Zsidó Hitközség ezúton hív meg minden kedves érdeklődőt az 5772. zsinagógai év kezdetének Nagyünnepi Itentiszteleteire. Kérjük, jöjjenek el és ünnepeljünk együtt!

2011. szeptember 28. szerda, 18:00

Erev Rosh Hasanah – az Új Év köszöntése a zsinagógában, majd ünnepi vacsora a Wallenstein Zoltán teremben (gyertyagyújtás legkésőbbi ideje Komáromban 18.12).

2011. szeptember 29. csütörtök, 17:00

Rosh Hasanah 1. napja – Taslich szertartás, a KZSH legidősebb tagja, Paszternák Anna köszöntése 100. születésnapja alkalmából, Tanház a Menházban az ünnepről. A Paszternák család ünnepi Kidduson látja vendégül a megjelenteket.

2011. szeptember 30. péntek, 18:00

Rosh Hasanah ünnepének vége – szombatfogadás, tanház a Menházban a Shabatról. A szombatfogadás után Kiddusra kerül sor a Wallenstein Zoltán teremben.

2011. október 7. péntek, 17:30

Kol Nidré – Jom Kippur kezdete – ünnepeljen velünk a legnagyobb zsidó ünnepen, „minden fogadalom” estéjén! A böjt kezdete: 18:03. A böjt kezdete előtt könnyű ételeket és folyadékot kínálunk a hozzánk érkezőknek.

2011. október 8. szombat, 10:00

Jom Kippur az engesztelés napja – MAZKIR emlékezés az elhunytakra, Tanház a Menházban az ünnepről. Az előző évek hagyományait követve 18:00-kor visszatérünk a zsinagógába, ahol a Neila, záróima hangzik el. A böjt vége 19.05. A nap befejezésekor könnyű közös étkezést tartunk.

220 éve Komáromban. Cikkünk a 3. oldalon

Szukkot 5772

A sátoros ünnepen várunk minden érdeklődőt a Shalom klub összejövetelén **2011. október 16-án, vasárnap 14:30-kor** a Menházban (jó idő esetén az udvari sátorban, rossz idő esetén a Wallenstein Zoltán teremben). A program részleteiről szeptemberi számunkban olvashatnak. Shana tova 5772!

Mazel tov!

Szeptember 4-én Tel-Avivban tartotta esküvőjét Paszternák Anna és Margot Brandeis unokája, Madeleine Pasternak és Alexander (Sanyi) Pasternak /z"l/ kisebbik gyermeke, **Nathalie Pasternak** (Zürich) és **Dan Deutsch** (Bécs). A fiatal párnak szívből gratulálunk! MAZEL Tov!

a HH szerkesztői

Shana tova 5772! Minden Kedves Olvasónknak Boldog Új Évet kíván a Hitközségi Híradó Szerkesztősége!

Támogatónk

nka

Nemzeti Kulturális Alap

Oktatási programunk

A mi is itt vagyunk, oktatási program a komáromi iskolák számára a KZSH 220. születésnapja alkalmából című projektünk támogatásban részesült a Szlovák Köztársaság Kormányhivatalától, az Emberi Jogok és Szabadság Támogatása és Védelme program keretében. Programunk az év végéig elkészül és eljut valamennyi komáromi és környékbeli iskolába.

A KZSH titkárságának hírei

Az őszi ünnepek miatt a nyitva tartás az alábbiak szerint változik:

2011. szeptember 28.	szerda	Erev Rosh Hasanah	zárva
2011. szeptember 29.	csütörtök	Rosh Hasanah I. napja	zárva
2011. szeptember 30.	péntek	Rosh Hasanah II. napja	zárva
2011. október 7.	péntek	Erev Jom Kippur	zárva
2011. október 13.	csütörtök	Szukkot I.	zárva
2011. október 14.	péntek	Szukkot II.	zárva
2011. október 19.	csütörtök	Smini Aceret	zárva
2011. október 20.	péntek	Szimchat Tora	zárva

2011. október 24-től a nyitva tartás változatlan.

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyházaknak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (MAZSIHISZ) részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Faliújság rövid hírek

✧ A HH-t, a Shalom klubot és a KZSH-t támogatták: F.T., J.J, Chaya Weisz és Soshana Goldstein (Israel) és anonimitásukat kérő adományozók. Köszönjük.

✧ Megújult a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetségének honlapja, amely a www.uzzno.sk címen érhető el.

✧ Továbbra is várjuk önkéntesek jelentkezését a kile@menhaz.sk címen.

✧ A budapesti Hillel Alapítványtól (www.hillel.hu) 10-10 darabot szereztünk be a nemrég megjelent két új Zsidongó gyermekkönyvből, melyek kis-könyvtárunkban megtalálhatók, illetve a Nagyünnepeken hozzánk látogató gyermekeknek ajándékozunk majd egy-egy példányt.

Holocaust Áldozatok Kárpótlási Alapja (HVCF)

2011. júliusban a Claims Conference létrehozta a Holocaust Áldozatok Kárpótlási Alapját ("HVCF") bizonyos EU országokban élő azon holocaust áldozatok részére, akik korábban nem részesültek német forrásból származó kárpótlásban, és akik megfelelnek a Német Kormány által létrehozott Hardship Fund üldöztetési kritériumainak. A kárpótlás egy összegű 1.900 eurós kifizetésben fog megtörténni. A jelen irányelvek a HVCF alaptól történő jogosultság kritériumait foglalják össze.

Az irányelvek 2011. szeptember 1-től lépnek érvénybe. Minden kérelmezőnek javasoljuk, hogy a Claims Conference internetes oldalát (www.claimscon.org/hvcf) rendszeresen látogassa, mivel a jogosultság kritériumaira vonatkozó változások és magyarázatok itt érhetők el.

-p-

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 1956-ban (1996), **főszerkesztő** –
 élfredaktor: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomtatás** – tlač: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!** S finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky – a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával.

„Kerti-party” a Menházban – 220 éve Komáromban

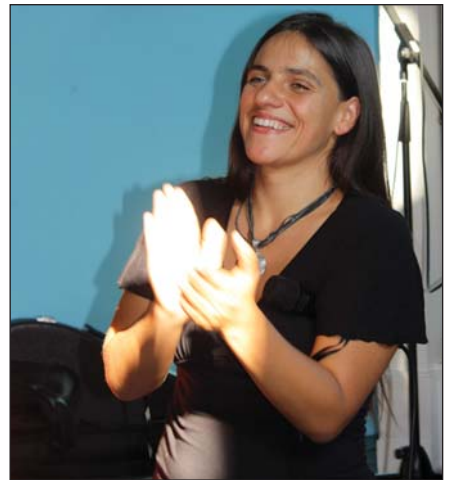
A Menház udvarán felállított hatalmas fehér sátor jelezte, ünnepre készül a Komáromi Zsidó Hitközség. A Zsidó Kultúra Európai Napja mellett a hitközség alapításának 220. évfordulóját ünnepeltük.

A nap a zsidó hitközségek és közösségek V. regionális találkozásával indult, melynek díszvendége dr. Schöner Alfréd, főrabbi az Országos Rabbiképző –Zsidó Egyetem rektora volt. Előadásában a közösségek jövőképeivel foglalkozott. A baráti találkozón felszólalt Igor Rintel, a SZLOZSIHISZ nemrég megválasztott új elnöke, a Zalaegerszegi Zsidó Hitközség képviselője, valamint Vadász Gábor a BZSH Dózsa György úti körzetének elnöke. Az esemény moderátora Paszternák Tamás volt, a szlovák-magyar tolmácsolásért köszönet Vadász Magdának.

kalmából nem hiányozhatott a születésnap tortája sem, dr. Paszternák András köszöntő szavai után együtt fogyasztottuk el az épületben működő Praliné cukrászda által készített, a Menházat ábrázoló süteményt.

A zsinagógában került sor a Kehila és a Kehila-haver díjak átadására.

A rendezvényt Palya Bea, Dés András és Bolya Mátyás Ezeregy szefárd éjszaka című fergeteges koncertje zárta. Külön köszönet illeti a budapesti Zsidó Nyári Fesztivál munkatársait dr. Vadas Vera, fesztiváligazgatót és Soós Emese, főszervezőt, akik lehetővé tet-

Palya Bea fergeteges koncertet adott

A rendezvényt megtisztelte jelenlétével többek között dr. Anton Marek, Komárom város polgármestere és Egyed Judit a budapesti Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium egyházi államtitkárságának szakmai tanácsadója is. Eljöttek a régió hitközségeinek képviselői, Érsekújvárból és Dunaszerdahelyről, illetve tatai és tatabányai barátaink.

A nap sikeres lebonyolításáért Haas Judit irodavezetőt, Farkas Editet, Paszternákné Kertész Zsuzsát és Paster-nák Antal elnököt illeti köszönet.

A program a Szlovák Köztársaság Kormányhivatala – Kisebbségi Kultúrák 2011 program, Nyitra Megye Önkormányzata, az Ezra Alapítvány, a MAZSIHISZ, Komárom városa és a JDC támogatásával jött létre.

Piczek Ferenc, lapunk alapító-munkatársa Kehila-Haver díjat kapott

A kóser ebéd idén is Bina Stiefel pöstyéni rebecen munkáját dicsérte. A maceszgombóc húsleves, a édes répával és ananással tálalt húsgombócok ízletesek voltak. A közeledő új esztendő idézve, csemegére mézes süteményt szolgáltunk fel. A Wallenstein Zoltán terem és az udvari, erre az alkalomra bérelt sátor is megtelt a nap résztvevőivel.

A délutáni előadások sorát Zev Stiefel, pöstyéni rabbi nyitotta meg, aki Elul hónap jelentőségéről beszélt színes történetekkel fűszerezve. Őt dr. Klein Rudolf, professzor magyarországi zsinagógákat bemutató új könyvét ismerető előadása követte, majd dr. Maros Borsky, a Szlovákiai Zsidó Örökség útjára invitálta a résztvevőket képes prezentációja során.

A hitközség 220. évfordulójának al-

ték a komáromi koncertet. Szintén hálaival gondolunk Bodnár Rékára, Bea menedzserére.

Teltház a zsinagógában

PA

Jövönk, ami összeköt – a régió oldala

Látogatást tettek a MAZSIHISZ-nél a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetségének vezetői

Tavasszal Igor Rintel nagyvállalkozót választották a tíz hitközséget tömörítő Szlovákiai Zsidó Hitközségek Szövetsége (Ústredný zväz židovských náboženských obcí v Slovenskej Republike- www.uzzno.sk) elnökévé.

Az ő kezdeményezésére jött létre augusztus 24-én a bemutatkozó látogatás, melyre a MAZSIHISZ székházá-

Hitközség) és a Dési Tamás, a MAZSIHISZ külügyi ügyintézője is.

Rintel elnök úr általános tájékoztatást

vagy előimádkozót alkalmazni, aki szükség szerint teljesítene szolgálatot az említett közösségekben, székhelye Dunaszerdahelyen lenne. A vallási képzés terén a MAZSIHISZ vezetői felvetették a szlovákiai diákok tanulási lehetőségeit Budapesten az Országos Rabbi képző- Zsidó Egyetemen (www.orzse.hu), illetve a Scheiber Sándor Gimnázium és Általános Iskolában (www.scheiber.hu), lakhatási lehetőséget biztosítva a BZSH Anna Frank Kollégiumában (www.bzshkollégium.hu). A szlovákiai hitközségi vezetők felvetették a későbbiekben az angol nyelvű oktatási programok bevezetésének lehetőségét a budapesti intézményekben, ezzel növelve azok vonzerejét a külföldi érdeklődők szemében.

A második kiemelt terület az ifjúsági találkozók megszervezése. A szarvasi tábor fontossága mellett Rintel elnök úr célszerűnek tartaná további közös programok, például kisgyermekes családok részére üdülés szervezését. Zoltai Gusztáv, ügyvezető igazgató úr lehetséges helyszínnek nevezte a MAZSIHISZ balatonfüredi üdülőt.

A beszélgetés további részében számos aktuális témáról esett szó. A találkozó a Dohány utcai zsinagóga megtekintésével zárult.

PT

ban került sor Budapesten. A szlovákiai delegációt, melynek tagjai voltak: Igor Rintel, elnök, Martin Kornfeld, titkár, Fahn Béla, a Galántai Zsidó Hitközség elnöke, Kornfeld Tibor, a Dunaszerdahelyi Zsidó Hitközség vezetőségi tagja- dr. Feldmájer Péter, a MAZSIHISZ elnöke és Zoltai Gusztáv, ügyvezető igazgató fogadták.

A találkozón részt vett Paszternák Tamás, (MAZSIHISZ, Komáromi Zsidó

adott a szlovákiai zsidóság helyzetéről, jövetelük céljáról. Feldmájer elnök úr kiemelte a látogatás fontosságát és az együttműködés szükségességét. A szlovákiai hitközségek elsősorban két területen kértek segítséget a MAZSIHISZ-től. A Dél- Szlovákiában működő öt magyarjakú hitközség (Dunaszerdahely, Galánta, Érsekújvár, Nyitra, Komáromi) hitéletének segítésére szeretnének egy magyarul beszélő rabbit

Gratulálunk kitüntetett barátainknak

A közösség érdekében végzett tevékenység elismerésre méltó – emelte ki köszöntőjében Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes, mikor a köztársasági elnök nevében állami kitüntetésekkel adta át augusztus 20-án, állami ünnepünk alkalmából a Néprajzi Múzeumban.

A miniszterelnök-helyettes köszöntőjében kiemelte, a kitüntetettek munkájukkal kimagaslót alkottak, egyéni tevékenységeik a nemzetben érnek össze, ezért méltók annak elismerésére. Navracsics Tibor arra kérte a díjazottakat, hogy ne csak az elismerést, hanem a biztatást is lássák a kitüntetésükben, mert – mint mondta -, a nemzetnek továbbra is szüksége van kimagasló tevékenységükre. Orbán Viktor miniszterelnök javaslatára, Schmitt Pál köztársasági elnök megbízásából, Nav-

racsics Tibor miniszterelnök-helyettes adta át a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét.

László Miklósnak, a zsidó hagyományok ápolása, a hitélet és a közösségi élet fenntartása és erősítése érdekében végzett munkája, életútja elismeréseként, a Budapesti Zsidó Hitközség elöljárósága tagjának, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége vezetősége tagjának.

Jávor Mátyásnak, a székesfehérvári zsidó hitközség fenntartása, összetartása érdekében végzett tevékenysége elismeréseként a Székesfehérvári Zsidó Hitközség elnökének.

Heisler Andrásnak, a zsidó közéletben vállalt kiemelkedő közösség-összetartó munkája elismeréseként a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége volt elnökének.

(forrás: www.mazsihisz.hu)

A kitüntetetteknek a Komáromi Zsidó Hitközsége nevében ezúton gratulálunk. További jó egészséget és sok sikert kívánunk!

STETL – a Hitközségi Híradó kulturális oldala

Az oldal a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával jött létre!

Feuerstein Azriel:

KELJFELJANCSI

2. FEJEZET 3. RÉSZ

A svéd nehezen talál témát és a társalgás még jó barátok között is hosszú, és nyomasztó szünetekkel van tele. De ha hozzá fordulsz általában mosolygó jóindulatot, és segítőkészséget találsz. Evvel találkoztam a göteborgi átmeneti táborban is.

Ez a tábor svéd barakkokból állott, minden barakkban egy pár tágas szoba és minden szobában négy ember, azaz lány, mert a tizenöt barakk közül tizennégy női volt, egy kellemes arány, amely növeli az önbizalmat, főleg ha egy hozzám hasonló kamaszról van szó, akinek erre nem kis szüksége van.

Rögtön a megérkezésem után megbarátkoztam a tábor titkárnőjével, Kerstinnel. (Cserstinnnek ejtik) aki egy szép, vékony, intelligens, szemérmes hölgy volt, aki akkor a szerintem nem éppen izgalmas életének a negyvenedik évét élte és a benyomásom szerint még szűz volt. A folyékony német beszédem nagy benyomást tett rá és az, hogy elkezdem olvasni svédül, és már dadogtam is egy pár szót, még inkább. Kerstin nagyon szerette az irodalmat, nagyon olvasott volt és rokonlelket találtunk egymásban. Rövid idő múlva felajánlotta, hogy hozzam rendbe és katalogizáljam a párnnyelvű könyvtárat, amely a közönség adományaiból gyűlt össze. A könyvtár a titkárság és a raktár között volt és Kerstin rögtön elintézte, hogy átköltözzek oda ágyastól, mindenestől.

Ez a barakk egy nagy, világos, polcokkal felszerelt szobából, egy picike konyhából, egy kis irodahelyiségből és egy privát tusoló, W.C.-ből állott. Ez a privát lakosztály nem kis boldogságot okozott nekem a rég áhított magány miatt, egyből felemelte a társadalmi helyzetemet, nagy segítségemre volt az éjjeli aktivitásaimban és rengeteg új barátot szerzett nekem, akik nagyon szerették volna – a párjaikkal – átnézni a könyveket, a távollétemben. Ez rövidesen megszűnt mivel rengeteget kellett sétálnom mindenféle időjárásban és főleg miután egy este egy Milán nevű cseh barátomnak adtam kölcsön a kulcsot, akinek a nagy és hosszú családi kincseiről az Ezeregy éjszaka meséi keringtek, és amelyek fényképen is meg lettek örökítve az utókor okulására és hazajövet a törülközőmet egy gyanús és ragadós folyadékkal találtam átitatva, mire a zárat rögtön kicseréltem és rengeteg barátot vesztem.

Élveztem a privát lakosztályt, a munkát, a tekintélyt. Egy pár hónap után már minden nehézség nélkül olvastam és írtam svédül. Ez alatt az idő alatt a Kerstinnel való ismeretség barátsággá mélyült és bevezetett azokba a körökbe, ahol ő forgolódott, a halványrózsaszín Fábíán és ehhez hasonló világmegváltó egyesületekbe, amelyek a göteborgi irodalom és költészet peremén mozogtak. Kerstin volt az is, aki elintézte, hogy ösztöndíjat kapjak a Fokhögskolan Fjaellhögen legközelebbi kurzusára. Így érkeztem el fröken Ulléhez.

*A szerző engedélyével közölve,
folytatás a következő Hitközségi Híradóban*

Az elfelejtett Budavári középkori zsinagóga titka

Részt vettem nem régen egy nagyon érdekes kiránduláson a budai várban az Izraeli Joszi Ben Nun úrral, aki megosztott velünk egy titkot, ami nagyon fontos lenne, ha közkinccsé válna. Ebből az apropóból beszélgettem vele a kirándulás után.

Nem csak a hazai zsidóság számára képez értéket, de a magyar és európai kultúrának is szerves része a Várban található zsinagóga – mondta három éve Professor Vizi E. Szilveszter a Magyar Tudományos Akadémia korábbi elnöke. Joszi Ben Nun izraeli barátunk mesélt a Budavári zsinagóga történelméről, s nagy álma hogy a zsinagóga előkerüljön a föld alól.

– Mikor hallottál először a középkori zsinagógáról?

– Magyarországra látogattam, s valaki azt mondta, ha érdekes zsinagógát akarok látni, akkor fel kell keresnem a Várban egy szép régi középkori zsinagógát. Felmentem és zárva találtam, leültem a parkban, és megszólított egy úr, mit csinálok itt. Mondtam, szomorkodom, mert zárva van a zsinagóga, és nem tudom megnézni. Kiderült, hogy ő a az imaház gondnoka, Frischberg Frigyes. Beinvitált és megláttam egy héber szövegű ismertetőt egy elhasznált papíron az imaházról. Felajánlottam, hogy kijavítom és készítek egy másikat. Hazamentem Izraelbe és elkészítettem, ahogy ígértem. Elkezdtem érdeklődni, hogy pontosan mi is történt ott fönt a Várban a középkori zsidókkal. Véletlenül kezembe került Schulhof Izsák Budai krónika című könyve, melyben részletesen leírta, hol mászott át a kerítésfalon, hol búj el a pincében, hogy menekült meg a haláltól. Megjegyzésként szerepelt, hogy héber kéziratból fordították a könyvet, s az eredeti kéziratot a Magyar Tudományos Akadémia archívumában találtam meg. Beleszerettem a történetbe, és elkezdtem kutatni. Többször elhoztam a gyerekeimet, és az unokáimat is Izraelből, és elmeséltem, hogy milyen fontos dolgokat találtam itt.

– Hogyan kezdted a kutatásokat?

– Deák Gábor barátom összehozott azokkal a kutatókkal, akik részt vettek az első kiásási kísérletnél. Elmesélték, hogy a Budai várban 1964-ben a Babits Mihály sétány előkertjénél felújítási munkálatokat végeztek és Zolnay László vezető régész, pillérekre bukkant, amelyek lábuzatán bevésett héber betűk voltak egy sin, és egy alef. Megkereste Scheiber Sándor professzort, aki a betűkből megállapította, hogy megtalálták az elveszettnek hitt zsinagógát, melyet 1461-ben épített Mendel Jakab, egy gazdag zsidó, a korszak zsidóprefektusa. Kora egyik legnagyobb európai zsinagógája volt, kétszer akkora, mint a világhírű prágai zsinagóga. Később gótikus stílusban épült, gazdagon tagozott nagyméretű csarnokkal. A zsinagóga mellett állt Mendel palotája, amelyet híd kötött össze a prefektusi hivatal helyiségeivel. A mai Táncsics Mihály utca 26-ban fennmaradt kisebb zsinagógát a török időkben a szíriai zsidó közösség használhatta.

(Folytatás a következő oldalon)

Jubileumi konferencia Uppsalában

10 éves a Paidea

Az idén ünnepli 10. születésnapját a stockholmi székhelyű Paidea- a Zsidó Tanulmányok Európai Intézete www.paidea-eu.org. A jeles jubileum alkalmából háromnapos konferenciát szerveztek a közeli Uppsalában. A városban található Skandinávia legrégebbi és legnagyobb (40000 hallgató) egyeteme.

Az idei nyár különösen mozgalmasra sikeredett az intézmény életében, a már szokásos, új projekteket segítő Project Incubator szeminárium után rendezték meg a már működő európai zsidó közösségi programok bemutatásának új színteréül szolgáló JPropelt. Az intézmény által a „változások nyarának” (bővebb a www.summerofchange.org oldalon) nevezett eseménysorozat lezárása volt a jubileumi ülés, amely augusztus 14-én, vasárnap este az uppsalai egyetem dísztermében ünnepséggel kezdődött. A gálaműsor ceremóniamestere Stefan Böhm, az uppsalai színház korábbi igazgatója, jelenleg a Stockholmi Zsidó Hitközség kulturális elöljárója volt. Az ünnepi köszöntők sorában először a házigazda egyetem rektorhelyettese, Kerstin Sahlin szólt az intézmény fontosságáról. Gabriel Urwitz professzor, a Paidea igazgatóságának elnöke ismertette, hogy a tíz év alatt már csaknem kétszáz végzettje volt az intézménynek 38 országból. A szervezetet létrehozó svéd kormány képviselőjében Olof Ehrenkrona nagykövét szól, akinek személyes szerepe is volt a zsidó tanulmányok iskolája létrehozásában.

Az est keretében az akadémiai bizottságának elnöke, Moshe Halbertal „A Toleranciáról” címmel tartott rövid előadást. A köszöntők sorát Johannes Heil, a heidelbergi Zsidó Tanulmányok Főiskolája vezetője folytatta. A nagy múltú német intézmény az idei évtől a svéd kistestvér partnere, a Stockholmban végzettek rövid idő alatt szerezhetnek mester fokozatú diplomát Heidelbergben.

Az utolsó hozzászóló Lena Posner – Körösi, a Svédországi Zsidó Hitközségek Szövetsége elnöke volt, aki külön kiemelte az alapító igazgató Barbara Lerner Spectre szerepét.

Ezután szefárd és askenáz, illetve izraeli dalok hangzottak el a Lilla Kören énekkar és a többek között az intézmény végzettjeiből álló svéd klezmer együttes előadásában. Külön ki kell emelnünk az énekest, Anne Kalmeringet, akinek előadása elbűvölte a közönséget.

Másnap reggel az egyetem egyik

nagy előadójában folytatódott a konferencia plenáris ülése, melynek címe „Zsidó perspektívák a változó Európában” volt.

A reggeli órákban dr. Yair Lipshitz, a Tel Aviv-i egyetem oktatója tartott chevrutát. A délelőtti témája A vallás kihívásai a demokráciában volt. A téma előadója Eric Nelson (Harvard Egyetem)- Hebraizmus és Republikanizmus címmel és Alan Wolfe (Boston College)- Vallási diverzitás és liberális demokrácia címmel voltak. Ezt követően panel beszélgetésekre és a kérdésekre került sor.

A délután mottója volt: Az idegen közöttünk. Az első előadó a Lund-i egyetemről, Jevsper Svartvik volt, őt Catherine Chailier (Párizs Ouest Egyetem, Nanterre) követte. A nap lezáró beszélgetésben Konstanty Gelbert lengyel újságíró, Kenesei Marcell (Centropa, Budapest) és Stephan Kramer (a Németországi Zsidó Hitközségek Szövetsége főtitkára) vettek részt. A záró nap chevrutáját Rani Jaeger (Shalom Hartman Intézet) vezette.

A nap két érdekes előadása közül az elsőt Michael Brenner professzor (Müncheni Egyetem) tartotta, Milyen zsidók az európai zsidók címmel?, majd Zygmunt Bauman (Leeds-i Egyetem) lépett a katedrara, témája Mennyire központi Közép- Európa? volt. Az ezt követő panel beszélgetés egyik résztvevője Bitter Dávid, a CEU doktorandusza, a Paidea korábbi végzettje volt, aki hozzászólásában az aktuális magyarországi helyzetről beszélt. Az összegzésben olyan neves szakemberek vettek részt többek között, mint Avraham Burg, a Knesszet korábbi elnöke vagy Jan Eliasson, az ENSZ Közgyűlésének 60. elnöke.

A kétnapos rendezvényt az alapító igazgató Barbara Lerner Spectre meghatározó hozzászólása zárta. Ezt követően elindult a 2011/12-es tanév egyéves képzése, melyen Magyarországról és a Cseh Köztársaságból 2-en tagjai a 25 fős nemzetközi osztálynak.

További sok sikert kívánunk az intézménynek, köszönet a színvonalas konferencia megszervezéséért.

Paszternák Tamás

Az elfelejtett Budavári középkori zsinagóga...

(Folytatás az előző oldalról)

– Miként pusztult el a zsinagóga?

– A zsinagóga eredeti formájában 1526-ig működött. Az 1530-as ostromban megsérült és csak 1541-ben állították helyre részlegesen és kezdték újra használni. A török kiűzését követően, 1686-ban fölégették, majd a környék új lakói a holttestekkel együtt betemették. Európa egyik legszebb zsinagógája évszázadokra eltűnt, s helye feledésbe merült 1964-ig

– Mi történt azután?

– A zsinagóga helyreállítására nem volt pénz, és politikai okokból nem lehetett folytatni az ásításokat, mindent vissza kellett temetni. Budai Aurél építészternök a feltáráshoz több variációt is készített Több civil próbálkozás ellenére máig sem sikerült előteremteni a pénzt a munkálatokra.

– Van remény, hogy megkezdődnek az ásítások?

– Dolgozunk az ügyön. Kapcsolatban állok Schulhof Izsák leszármazottaival, s ők érdeklődnek az ásításokkal kapcsolatban, és ígéretet is kaptunk tőlük, hogy segítenek. Szomorú, de szinte senki nem tud erről az ásításról. 2008. áprilisában tartottunk egy sajtótájékoztatót, amelyen hangsúlyoztuk, fel kell tárnunk a betemetett középkori askenázi zsinagógát. Vizi E. Szilveszter a Magyar Tudományos Akadémia akkori elnöke is mellénk állt, mint kiemelte, egy rendkívüli történeti, kegyeleti, és művészeti értékű műemlék található itt.

– Mi történik, ha sikerül kiásni a műemléket?

– Kétfajta megoldási javaslat alakult ki. A zsinagóga terét a török-kori állapotnak megfelelően vízszintes földemmel zárnák le, és egy lépcsős lejáratot alakítanak ki a sétány felől. A másik lehetőség, miután a zsinagóga világraszóló kulturális érték, itt lehetne elhelyezni a középkor idején Európában élt askenázi zsidóság múzeumát, a zsinagógán kívül előadóteremmel, irodákkal, raktárakkal, múzeum-bolttal – nagyjából 1000 négyzetméteren. Budai Aurél szerint ez óriási lendítene a Várnegyed idegenforgalmi vonzerején. Fontos, hogy a magyar kulturális örökségnek ezt az egyedülálló objektumát is helyreállítsák.

Sharon Asher

Egy év Izraelben – Dr. Paszternák András útinaplója

II. rész: Ünnepi pillanatok

(2011. június 7., kedd – folytatás)

A busz csak kanyargott és kanyargott – remélem, majd hazafelé is megismerem, hol kell leszállnom, az úti célom a HaShalom vasútállomás volt. Este sokáig böngésztem a helyi busztársaság, a Dan weboldalát, de végül feladtam, hogy pontos számot kapjak arról, hány megállót is kell utaznom. Azt tudtam, hogy az Azriel centernél kell leszállni, a három jellegzetes (kör, háromszög, négyszög) alapú felhőkarcolónál. Miután egy kedves néni megerősített a leszállóban, elhagytam a buszt. S az impozáns gyaloghídon át, az elengedhetetlen biztonsági ellenőrzés után beléptem az Azriel plázába. Nem volt időm nagyon szétnézni, de mintha a Westendben lettem volna. Az áruházból közvetlen csatlakozás van a pályaudvarra (na jó, inkább vasúti megállónak neveznék Pesten). Jegyautomata, küzdelem, hogy a papírpénzemet bevegye, ... majd a kapus beengedő rendszeren át irány a 2. vágány peronja. Igen-igen, időben érkeztem, volt vagy fél órák. Szokás szerint csak néztem ki a fejből, dízel vonatok jöttek-mentek, az egyik koszosabb volt kintről, mint a másik, megfakult hirdetések. Jeruzsálem, Modiin, Rehovot, Beer-Sheva szerepelt az irányjelzőiken. Hazafelé igyekvő katonák, nagy táskákkal felpakolt nénik töltötték meg az állomást. Felnéztem, s egy nagy Spongyabobos lufit pillantottam meg, amelyik fennakadt az állomás betontetején. Pár napja Zsófi kolléganőmtől pont Spongyabobos kártyát kaptam búcsúzóul ajándékba. Hát igen globalizálódik a világ.

10:18-kor befutott a vonatom, Lod-Javne-Rehovot-Ashdod-Ashkelon volt az útvonal. Az emeletes vonatok a külsejükkel ellentétben egész tiszták voltak. Az állomáson már várt Yossi, lassan átverekedtük magunkat a közeli bevásárlóközpontnál az ünnepre készülő hadától kialakult dugón, majd Ornáékhoz mentünk.

Jó érzés, amikor egy távoli országban családtagként fogadják az embert. Finom, ízletes ebéddel vártak, paprikás krumplics, sült csirke, dinnye... Orna jó ideje vezeti újságunkban, a Hitközségi Híradóban a kóser konyha rovatot, hát igen, most már értem miért!!!

Kis pihenő következett, majd kávézás

(nekem kis almáé), fagyizás, beszélgetés a teraszon. Délután felhívott Nathalie, az unokatesóm, hogy megyek-e hozzájuk ünnepi vacsorára, kicsivel később Dávid barátom (egykori szarvasi chanichom /táborozó/ csörgött rám, velük tartok-e valamilyen folyóhoz kirándulni? Elhalasztódott a velük való találkozás, más programom volt. Este egy ünnepi vacsorára voltunk hivatalosak Rehovotba. Ashkelontól kb. 30 percnyi autóra. A város kutatóközpontjáról, a Weizmann Intézetéről híres. Egy igazi izraeli ünnepi vacsora volt, a magyar származású házaspár otthona megtelt étellel. 14-en ültük körül az ételektől roskadozó asztalt, azaz 15-en, ha az unokákat megörvendeztető, ablakon berepült sáskát is számítom. Á, és a kis kutyust ki is hagytam. Édeskrumpli leves, kapros és uborkás joghurt-leves, tengeri hal, lazac, rakott krumplics, gombafelfújt, saláták... csemegére túrógombóc (Savutkor tejes dolgokat szokás enni), csokis-máktorta, cseresznyés-joghurt torta, gyümölcssaláta...

Ismételen megállapítottam, meg kell tanulnom héberül!!! Bár többen beszéltek az este angolul és magyarul, mégis csak jobb lett volna bekapcsolódni a héber beszélgetésbe. Remélem, ragad rám majd itt valami a sémi nyelvből.

Késő este indultunk vissza Rehovotból, az estét Ashkelonban töltöttem.

Ez egy gyönyörű izraeli nap volt! Orna és Yossi köszönöm!

(2011. június 8., szerda)

Kedden éjfél után kerültem ágyba, így szerda reggel megrázó volt, amikor az ünnepnap ellenére 6:00-kor harangzúgással felvert az ébresztőórák... na jó azért visszaaludtam még egy kicsit. Az ashkeloni reggelt közös teázással indítottuk Ornával és Yossival. A délelőtt pi-

henéssel telt (na jó egy kis szakmai munkával és blogírással is).

A konyha felől egyre finomabb illatok áradtak, Orna ismét remek ebédet készített. Két vendég érkezett még rajtam kívül, akikkel együtt beszélgettünk a virágokkal teli kert teraszán. Simon Tel-Avivból jött, ő Orna egyik rokona, s 1949-től él az országban. Nagyon sok érdekes történetet hallottam tőle. Miriam jeruzsálemi festőművésznő, Komáromban született, s egy éves kora óta él itt. Rendszeresen hazalátogat, így évente viszontlátjuk egymást, hol itt, hol ott.

Gombával töltött palacsinta, házi kovászos uborka, saláták, lazac, gombafelfújt, fetás felfújt, ... gyümölcssaláta, sárgadinnye, sütikék... na jó nem sorolom tovább, mert még átmennénk gastroblogba.

Az eredeti terv az volt, hogy este az ünnep kimenetele után jövök vissza. 21 óra után indult volna az első vonat, meg akkortájt startolt volna újra be a tömegközlekedés is. Végül Simon bácsi visszahozott az egyetemig, megelőzve az ünnep előtti csúcsforgalmat.

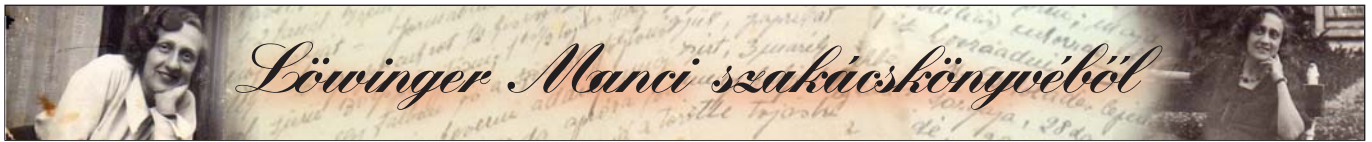
Nagyon jól éreztem magam Ashkelonban, köszönet az ottaniaknak a sok szép élményért! A kampusztól a már jól ismert úton sétáltam hazafelé. Minden kihalt volt csupán egy üzlet szegte meg az ünnepi nyitvatartási tilalmat.

Fekete macsekkel vagy valamelyik barátjával, rokonával ismét összefutottam. Egy kuka mellett állt arra várva, hogy átfusson előttem. Kicszeleztem, ki tértem az útjából!

Ez volt az első ünnepnapom Izraelben, holnap munka, back to the tudomány!

www.kispaszi.com oldalon folyamatosan publikált Posztdok Napló alapján

Az őszi ünnepek

Az idő gyorsan szalad, megint elmúlt egy év, újból itt vannak az őszi ünnepek. Nem kell a naptárt nézni, hogy biztosak legyünk abban, közeledik az ősz. Körül kell nézni odakint, a természet csodás időzítését semmilyen technológia sem tudja megváltoztatni.

Az első gyönyörű látomás a felső Galileai Chulá rezervátumban látható. Sok ezer madár pihen meg itt útban Európából Afrikába. Az első gólyák az ősz hírnökei, pont, mint a visszafelé tartó madarak a tavaszéi.

A tengerparti sávon egy különlegesen gyönyörű virágot találhatunk. Két méter magas kard formájú fehér virág büszkén jelenti a nyár végét. Héberül chácáv a neve, magyarul tengeri hagyma, és ajánlom, hogy Kedves Olvasóim a következő web lapon olvassák el ennek a különleges virágnak a tulajdonságait.

<http://www.edenkert.hu/konyhaker/gyogynovenyek/voros-feher-tengeri-hagyma-urginea-maritima/4374/>

A piacon, zöldségesnél vagy szupermarketokban is mosolyognak ránk az ősz előfutárjai - az ősz gyümölcsei. Gránátalma, datolya, mangó és az első citrus gyümölcsök: a mandarin, a

pomélá és a pomélit. Két érdekes tényre érdemes figyelni: a gyümölcsök vallási jelentésére és az ősz, nem vallási, mitológiai szimbólumra. A datolya a zsidó népnél az őszinteséget, a szépséget és az igazságosságot szimbolizálja. Más ősz kultúrákban is ismerték ezeket a gyümölcsöket és különböző szimbolikus jelentései voltak. Például a gránátalma a szerelem és a termékenység ősi jelképe - Aphrodité "szent" gyümölcse. A mangó Ázsia egyes országaiban a szerelem szimbóluma, sok helyen az esküvői szertartásokon is megtalálható, így kívánják a bőséges gyermekáldást „elősegíteni“.

Összefoglalva azt mondhatjuk, hogy a szimbolikus jelentések mellett a gyümölcsök sok vitamint, szénhidrátot és ásványi anyagokat tartalmaznak, fogyasztásuk ajánlatott. Szép színeik különlegesen dekorálják az ünnepi asztalt.

Az idén Rosh Hásháná 3 napos a szombatot hozzá számolva, ami azt jelenti, hogy a háziasszonynak sok órát kell a konyhában tölteni. Itt szeretnék ajánlani, egy ízletes csirkemellből készített fogást.

A hozzávalók:

2 egész csirkemell, 2 db sárgarépa, 2

db fehértarépa, 1 db zeller, 1 db zöld vagy piros paprika, 1 db póréhagyma, 1 nagy fej hagyma, 4-5 cikk fokhagyma, 1 csomag kapor, 1 pohár fehér bor, 1 doboz párvé semleges tejföl, 2 evőkanál liszt, só és bors, fél pohár olaj.

Elkészítése:

Mindkét csirkemellet 4 darabra vágjuk és pár percig könnyen a fél pohár olajba megsütjük. Tűzálló táliba teszszük. Az összes zöldséget, hagymát, fokhagymát és kaprot apróra vágjuk és a maradék olajban 15 percig fedő alatt főzzük. 15 perc után hozzáadjuk a pohár fehér bort és 5 percig fedő nélkül főzzük. Utána hozzá adjuk a sót, borsot és 2 kanál lisztet és rövid keverés után a semleges (nem tejalapú) tejfölt. 5-10 percig főzzük, míg enyhén besűrűsödik. A főtt zöldség-keveréket a csirkemellekre öntjük és előremelegített sütőben 20 percig sütjük.

Melegen tálaljuk krumplicsüveggel vagy rizzsel.

Jó étvágyat és Boldog Új Évet kívánok! Sháná Tóvá Üméböréché.

Orna Mondshein,
Ashkelon, Izrael

Kile Kaleidoszkóp

Temető hírek

Az őszi ünnepek miatt a nyitva tartás az alábbiak szerint változik:

2011. szeptember 28.	szerda	Erev Rosh Hasanah	12-ig
2011. szeptember 29.	csütörtök	Rosh Hasanah I. napja	zárva
2011. szeptember 30.	péntek	Rosh Hasanah II. napja	zárva
2011. október 7.	péntek	Erev Jom Kippur	12-ig
2011. október 13.	csütörtök	Szukkot I.	zárva
2011. október 14.	péntek	Szukkot II.	zárva
2011. október 19.	csütörtök	Smini Aceret	zárva
2011. október 20.	péntek	Szimchat Tora	zárva

Szombaton a temető nem látogatható!

2011. október 24-től a nyitva tartás változatlan.

Önkéntes munka Izraelben

Önkéntes Munka az Izraeli Hadseregben! Október 24-től november 14-ig és utána folyamatosan! Jelentkezés jano@freemail.hu, illetve +36202338454 Deutsch Jánosnál.

Štvordňové potulky s Kultúrnym zväzom maďarských Židov

Tisíc tvári Podkarpatskej Rusi

Prvá zastávka kultúrneho programu „Bez hraníc“ organizovaného budapeštianskym Kultúrnym zväzom maďarských Židov (MAZSIKE) sa uskutočnila prvý júnový víkend, cieľom bolo vyhľadať maďarsky hovoriace židovské spoločenstvá v Karpatskej kotline, zabezpečiť zároveň pre cestovateľov aj miestne komunity program na vysokej úrovni.

Vo štvrtok na svitaní vyrážalo dvomi autobusmi z Budapešti sto účastníkov (boli tu zástupcovia všetkých generácií). Cesta uplynula po Záhony v príjemnom duchu, neskôr však boli účastníci vystavení neľahkej úlohe, ktorú predstavovalo trojhodinové zdržanie na hraniciach, a to aj napriek diplomatickej pomoci. Bolo už skoré popoludnie, kým sa skupina dostala k prvej cieľovej stanici, k Mukačevskému hradu, kde sme si za pomoci maďarsky hovoriacich sprievodcov prezreli známe pamiatky maďarskej histórie.

Následne sme došli na miesto ubytovania, do dvoch hotelov v meste, jedným z nich bol hotel Csillag nachádzajúci sa na hlavnom námestí, ktorý bol v minulosti najznámejším hotelom celej Podkarpatskej oblasti. Mukačevo je dynamické mestečko s 80000 obyvateľmi rozprestierajúce sa na brehu Latorice. Pred holokaustom tvorili polovicu obyvateľov Židia, dnes ich tu žije iba niekoľko tuctov, sú väčšinou staršie generácie našich bratov vo viere, avšak mungačevské komunity pôsobia na celom svete.

Po krátkej prestávke sa kultúrna časť programu začala v miestnom Dome kultúry, nachádzajúcom sa na hlavnom námestí. Prvý večer sa premietal film o Ferencovi Jávorim, o Fegyovi, rodákovi z Mukačeva, zakladateľovi Budapest Klezmer Band, neskôr Andrea Deák, hlavná organizátorka štvordňového podujatia diskutovala s umelcom o meste Mukačevo a o uplynulých rokoch. V piatok ráno sme kladením vencom spomínali na obe holokaustu a obeť Stalinovho režimu na dvoch miestach v centre mesta. Účastníkov privítal pán Zoltál Lengyel, primátor Mukačeva, ktorý poctil najdôležitejšie podujatia týchto štyroch dní osobnou účasťou. Vedúci činiteľ mesta kládol vence spolu s predsedom MAZSIKE, pánom Péterom Kirschnerom.

Krátko popoludní viedla naša cesta do blízkeho Užhorodu, hlavného mesta Podkarpatska. Mesto so 120000 obyvateľmi nám v piatok popoludní predstavilo atmosféru ozajstného veľkomesta. S pomocou predsedu miestneho židovského spoločenstva sa naša prechádzka začala pri budove niekdajšej veľkej synagógy, ktorá je dnes sídlom filharmónie a zároveň koncertnou sálou, sčasti zachovalá nádherná vnútorná architektúra pripomína jej niekdajšiu krásu.

Dnes sa sídlo židovskej komunity nachádza na brehu rieky Uh, v uplynulých rokoch bola celá synagóga zrenovovaná. Mladý rabín vyslaný do Užhorodu Chabodom Lubavicom vybudoval infraštruktúru spoločenstva, je tu materská škola, mikve, kuchyňa, minjen sa schádza každé ráno a večer, napriek tomu sa väčšina mladých vystaňovala do Izraela.

Skupina potom pokračovala v prechádzke do centra, prehliadka mesta sa skončila na Užhorodskom hrade.

Krátko po návrate do Mukačeva sa začala večerná modlitba v jedinej dnes pravidelne (každodenne) fungujúcej synagóge, kde sa k malej skupine domácich pripojila väčšina našej skupiny.

Večerný program písal medzi stenami mukačevského kultúrneho domu históriu. V miestnosti naplnenej ľuďmi vystúpila prvýkrát v rodisku zakladateľa už dvadsať rokov pôsobiaca kapela Budapest Klezmer Band s programom nazvaným „Niekedy ma miluje, niekedy mi ubližuje“. Popri primátorovi a zástupcoch MAZSIKE predniesol príhovor aj hlavný konzul Maďarskej republiky v Užhorode, ktorý vyzdvihol dôležitosť podujatia i podporu Ministerstva zahraničných vecí. Fenomenálny koncert konferoval v dvoch jazykoch, v ruštine a maďarčine Ferenc Jávorim.

Na druhý deň pokračoval program v slávnostnej aule mukačevskej radnice. Vernosť tradíciám: odznela prednáška Andrása Zimu, historika budapeštianskej ortodoxnej židovskej školy na ulici Wesselényiho a Židovskej univerzity, s názvom História Spirov, alebo galská dynastia rabínov, v ktorej predstavil slávnú mukačevskú rabínsku rodinu.

Szonja Ráchel Komoróczy, vysokoškolský pedagóg na ELTE, predniesla svoje zaujímavé myšlienky o jazyku jiddiš. Na záver opäť vystúpil na piedestál András Zima, prednášal o jedinečnom gymnáziu svojho druhu v regióne, o mukačevskom Hebrejskom gymnáziu, v ktorom prebieha vyučovanie v sionistickom duchu.

Cieľom populudňajšieho výletu bol nádherný park kaštieľa Schönborn v Beregove, ktorý dnes funguje ako sanatórium, druhým cieľom bol vodopád „Skakalo“.

Večer v Mukačeve záujemcom predstavili aktuálne vydanie novín Szombat, zaberajúcich sa Podkarpatskou oblasťou. Hlavný redaktor Gábor T. Szántó a Szonja

Ráchel Komoróczy oboznámili záujemcov s okolnosťami ich vzniku.

Po diskusii sa konal vo veľkej sále kultúrneho domu večerný koncert nazvaný „Keby som bol riekou“ – maďarský folklór z Podkarpatska. Na koncerte Szilvie Bognár – Balázsa Szokolayho „Dongó“ – Mátyása Bolya spolupracoval Ferenc Jávorim (Fegyva). Počúvali sme folklórom inšpirovanú komornú hudbu pre spev, dychové a strunové nástroje.

Posledný deň výletu sa začínal skoro ráno prehliadkou mesta. Objavovanie „židovského Mukačeva“ sme začali pri hrobe slávneho rabína Spiru. Správca cintorína nám porozprával, že cintorín bol umiestnený na svoje terajšie miesto v 50-tych rokoch, pôvodný cintorín zorali, ale už je opäť vo vlastníctve spoločenstva. Potomkovia rabína Spiru do dnešného dňa pravidelne navštevujú mesto. Dôkazom je dokonale udržiavaný cintorín a dve obnovené synagógy. Po návšteve privítal našu skupinu v malej synagóge Ábrahám Lebovics, predseda ŽNO známy už z piatkového večera, ktorý nám porozprával mnoho zaujímavého o živote dnes 280 členného spoločenstva. Neskôr sme mali možnosť prehliadnúť si veľkú synagógu nádherné zrekonštruovanú toho roku vďaka rodine Spira, ktorú dali do poriadku pri príležitosti oslavy Bar micva jedného zo svojich potomkov (malé spoločenstvo ju nepoužíva, modlia sa tu iba vo výnimočných prípadoch).

Okolo poludnia sa autobusy dokotúlali do Beregova. Spravili sme si krátku prechádzku v centre, na chvíľu sme sa zastavili aj pri synagóge, ktorá je dnes už na nepoznanie a funguje ako dom kultúry. V Beregove už neexistuje židovská obec. Poslednou stanicou Podkarpatska bol neďaleké Mužijevo, kde sme zažili skutočné vidiecke pohostenie s hudbou.

Po štyroch dňoch plných nezabudnuteľných zážitkov nasledovala cesta domov, znovu hranice, ktoré sme tento krát prekročili pri Beregsurányi. Teraz iba s dvojhodinovým čakaním v neznesiteľnej horúčave. Bola neskorá noc keď sa autobusy vrátili späť do Budapešti.

Táto cesta naplnila sen mnohých z nás, objaviť niečo z pozostatkov niekdajšieho židovského strediska, zo zachovalých pamiatok Podkarpatska, prinavrátiť dávne pocity, nálady. Ďakujeme organizátorom, Andree Deák, Anne Vadas, Gitte Szász, Judite Szalay Szász, dobrovoľníkom, Kultúrnemu zväzu maďarských Židov a maďarskému Zväzu sionistov.

„Záhradné party“ v Menház – 220 rokov v Komárne

Veľký biely prístrešok postavený na dvore Menház znamenal to, že ŽNO v Komárne sa pripravuje na oslavu Európskeho dňa židovskej kultúry a 220. výročia založenia židovskej náboženskej obce v Komárne.

Program sa začal V. regionálnym stretnutím židovských komunít v regióne kde slávnostným hosťom bol rektor Židovskej univerzity – Rabínskeho seminára v Budapešti, hlavný rabín dr. Alfréd Schöner. Svoju prednášku venoval obrazu budúcnosti židovských komunít. Na priateľskom stretnutí požiadal o slovo nedávno zvolený predseda ÚZ ŽNO Igor Rintel, predstaviteľ židovskej komunity zo Zalaegerszegu, predseda synagógy na ulici Dózsa v Budapešti Vadász Gábor. Moderátorom bol Tamás Paszternák, za maďarsko – slovenské tlmočenie ďakujeme Magde Vadászovej.

Pri oslavách 220 výročia ŽNO nemohla chýbať ani torta, po pozdravných slovách dr. Andrása Paszternáka sme spoločne konzumovali tortu, ktorá znázorňovala Menház. Tortu upiekla cukráreň Praline, ktorá má sídlo v našej budove. Odovzdávanie cien Kehila a Kehila-haver sa uskutočnilo v synagóge.

Celodenný program sa skončil koncertom, kde obrovský úspech zožali Bea Palya, András Dész a Mátyás Bolya. Osobitná vďaka patrí pracovníkom budapeštianskeho Židovského letného festivalu, pani riaditeľke dr. Vere Vadas a hlavnej organizátorke Emese Soós za umožnenie koncertu v Komárne.

Hlavný rabín, dr. Alfréd Schöner

tor mesta dr. Anton Marek, odborná radkyňa cirkevného odboru Ministerstva verejnej správy a spravodlivosti z Budapešti pani Judit Egyed. Prišli predstavitelia náboženských obcí regiónu z Nových Zámkov, z Dunajskej Stredy resp. aj naši priatelia z Taty a Tatabányi.

Za úspech tohoto dňa patrí poďakovania našej pani riaditeľke Judite Haasovej, Edite Farkasovej, Zsuzse Paszternák Kertész a predsedovi ŽNO Antalovi Paszternákovi.

Program by sme nemohli usporiadať bez pomoci Úradu vlády SR – program menšinovej kultúry 2011, VÚC v Nitre, Nadácii Ezra, MAZSIHISZ, mesta Komárno a organizácie JDC.

Kóšer obed ako každý rok pripravila rebecen z Piešťan Bina Stiefel, za čo jej ďakujeme. Každému chutila mäsová polievka s macesovými knedlíkmi, mäsové guľky s karotkou a ananásom. Pripomenuli sme si blížiacie sa vysoké sviatky a preto zákusok bol medový. Sála Zoltána Wallensteina a prístrešok postavený na dvore naplnili účastníci programu.

Poobedňajšie prednášky sa začali s vystúpením rabína z Piešťan Zeva Stiefela, ktorý hovoril a význame mesiaca Elul. Prednášku obohatil s pestrými historkami. Po ňom nasledoval profesor dr. Rudolf Klein, ktorý predstavil novú knihu o Synagógach v Maďarsku. Dr. Maroš Borský vo svojej obrazovej prezentácii pozval poslucháčov na slovenskú cestu židovského kultúrneho dedičstva.

Tak isto vyslovujeme vďaka manažérovi Bei Pálya – Réke Bodnár.

Svojou prítomnosťou nás poctil primá-

PA

Delegácia ÚZ ŽNO SR v Budapešti u MAZSIHISZ

Ústredný zväz židovských náboženských obcí v Slovenskej republike- www.uzzno.sk, kde je zastúpených 10 komunít zvolilo na svojom jarnom zasadnutí nového predsedu, Igora Rintela, ktorý bol iniciátorom stretnutia uskutočneného dňa 24. augusta v sídle maďarskej organizácie. Členovia slovenskej delegácie boli: predseda Igor Rintel, tajomník - Martin Kornfeld, predseda ŽNO z Galanty Béla Fahn, člen vedenia zo ŽNO v Dunajskej Strede Tibor Kornfeld Tibor, ktorých prijali: predseda MAZSIHISZ-u dr. Péter Feldmájer, a výkonný riaditeľ Gusztáv Zoltai.

Na stretnutí boli prítomní Tamás Paszternák (MAZSIHISZ, ŽNO Komárno) a Tamás Dési referent pre zahraničné veci MAZSIHISZ –u. Predseda Igor Rintel podal informáciu o cieľoch ich príchodu do Maďarska, o situácii Židov na Slovensku. Predseda Péter Feldmájer vyzdvihol dôležitosť stretnutia a potrebu spolupráce. Zástupcovia ÚZ ŽNO žiadali pomoc hlavne vo dvoch oblastiach. ŽNO maďarsky hovoriacich súverencov (Dunajská Streda, Galanta, Nové Zámky, Nitra, Komárno) by potrebovali k zabezpečeniu cirkevného života po maďarsky hovoriaceho rabína, alebo aspoň kantora, ktorý by podľa potreby slúžil v horeuvedených komunitách, sídlo by mohlo byť v Dunajskej Strede. V oblasti cirkevného vzdelávania predstavitelia MAZSIHISZ-u nastolili možnosť štúdia poslucháčov zo Slovenska na Židovskej univerzite v Budapešti (www.or-zse.hu), resp. na Základnej škole a gymnáziu Scheiber Sándora (www.scheiber.hu). Bývanie je zabezpečené na internáte BZSH Anna Frank (www.bzshkollgium.hu). Vedenie ÚZ ŽNO nastolilo možnosť zavedenia vyučovania vzdelávacích programov v angličtine, čím by sa zväčšil záujem poslucháčov zo zahraničia.

Ďalšia oblasť, ktorá je dôležitá je organizácia stretnutí mládeže. Okrem významu tábora v Sarvaši by pokladal pán predseda Rintel za dôležité aj usporiadanie ďalších spoločných programov, napr. zorganizovanie rekreácie pre mladé rodiny s deťmi. Výkonný riaditeľ pán Zoltai spomenul ako možnosť rekreačné zariadenie MAZSIHISZ-u v Balatonfürede. V ďalšej časti stretnutia hovorili o aktuálnych témach. Stretnutie sa ukončilo návštevou synagógy na ulici Dohány.

PT

Žiadame Vašu podporu

Zmena ČÍSLA ÚČTU!

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

☆ Spravodaj, Komárňanskú židovskú náboženskú obec a klub Šalom podporili: F.T., J.J, Chaya Weisz és Soshana Goldstein (Israel) a darcovia, ktorí si priali zostať v anonymite. Ďakujeme!

☆ Internetová strana ÚZ ŽNO bola obnovená, nájdete ju na adrese: www.uzzno.sk.

☆ Aj naďalej čakáme dobrovoľníkov na adrese: kile@menhaz.sk.

☆ Od budapeštianskej nadácii Hillel (www.hillel.hu) sme obdržali 10-10 kusov z ich novej detskej publikácie pod názvom Zsidongó, ktoré si môžete vypožičať z našej miniknižnice resp. v priebehu Veľkých sviatkov, detí ktoré prídu do synagógy dostanú tieto knihy ako darček.

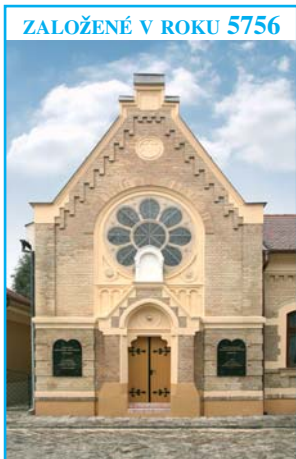

Správy sekretariátu

Úradné hodiny v priebehu sviatkov budú nasledujúce:

28. septembra 2011	streda
Erev Roš Hašana	zatvorené
29. septembra 2011	štvrtok
Roš Hašana I. deň	zatvorené
30. septembra 2011	piatok
Roš Hašana II. deň	zatvorené
7. októbra 2011	piatok
Erev Jom Kippur	zatvorené
13. októbra 2011	štvrtok
Sukot I.	zatvorené
14. októbra 2011	piatok
Sukot II.	zatvorené
19. októbra 2011	štvrtok
Šmini Aceret	zatvorené
20. októbra 2011	piatok
Simchat Tora	zatvorené

Od 24. októbra 2011 sú úradné hodiny v nezmenenom termíne.

SPRAVODAJCA

Pozvánka na Vysoké sviatky

ŽNO v Komárne týmto pozýva každého súverenca na modlenie z príležitosti Vysokých sviatkov roku 5772. Oslavujme spoločne, prosíme Vás prídte medzi nás!

28. septembra 2011, streda, 18.00 hod.

Erev Roš Hašana – privítanie Nového roku v synagóge, slávnostná večera v sále Zoltána Wallensteina (zapálenie sviečok v Komárne najneskôr 18.12 hod.).

29. septembra 2011, stvrtok, 17.00 hod

I. deň Roš Hašana – ceremoniál Tašlichu, pozdravenie najstaršej súverenkyni 100. ročnej Anny Paszternákovej. Rodina Paszternáková podáva slávnostný kiduš.

30. septembra 2011, piatok, 18:00

Koniec sviatku Roš Hašana – uvítanie soboty, učenie o

Šabate. Po uvítaní soboty bude kiduš v sále Zoltána Wallensteina.

7. októbra 2011, piatok, 17:30

Kol Nidré – začiatok Jom Kippuru – oslavujte s nami najväčší židovský sviatok, „večer prísah“. Začiatok pôstu: 18:03. Pred pôstom ponúkame našim prichodiacim súverencom ľahké jedlá a nápoje.

8. októbra 2011, sobota, 10:00

Jom Kippur – deň zmierenia – MAZKIR pamiatka na zosnulých, učenie o sviatkoch. Podľa našich komárňanských tradícií sa o 18:00 hod. vrátíme do synagógy kde odznejú záverečná modlitba Neila. Koniec pôstu 19.05. Na záver dňa Vás pozývame na ľahkú spoločnú večeru.

-p-

220 rokov v Komárne

Oslava 220. výročia založenia židovskej náboženskej obce v Komárne. Podrobnejšie sa dočítate na strane 2.

Sukot 5772

V Dňoch stánkov očakávame všetkých záujemcov na stretnutie v klube Šalom – **v nedeľu 16. októbra 2011 o 14.30 hod.** v Menház (v prípade dobrého počasia v stánku na dvore, inak v sále Zoltána Wallensteina). O podrobnostiach programu sa dočítate v našom septembrovom čísle. Šana tova 5772!

Vzdelávací program

Náš vzdelávací program pre školy v Komárne „Aj my sme tu“ ktorý sme organizovali z príležitosti 220. narodenín komunity obdržal podporu od Úradu vlády SR v rámci programu Podpora a ochrana ľudských práv a slobody. Program pripravíme do konca roku a následne ho realizujeme v školách v Komárne a v regióne.

Shana tova 5772! Naším milým čitateľom praje šťastlivý Nový rok redakcia Spravodaja!